

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในด้านวัตถุประสงค์ รูปแบบ ภาษา เนื้อหาของ ทรัพยากรสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ ความถี่ในการใช้ และปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

สมมติฐานการวิจัย มีดังนี้

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการทำรายงาน ใช้ตำรา และใช้ทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทย ส่วน นักศึกษาปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ใช้วารสารวิชาการ และใช้ทรัพยากรสารสนเทศภาษาอังกฤษ

2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศ ภายในสถาบันและประสบปัญหาในระดับมากในด้านจำนวนวารสารภาษาอังกฤษที่ต้องการใช้

การดำเนินการวิจัย ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีและปริญญาโทที่ศึกษา ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2543 รวม 10,267 คน ซึ่งประกอบด้วยนักศึกษาจาก 9 คณะ และ 1 โครงการจัดตั้งคณะ คือ คณะศึกษาศาสตร์ คณะการบัญชีและการจัดการ คณะเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์และ วิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง นฤมิตศิลป์ และโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 458 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามจำนวน 458 ชุด และได้รับ แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนจำนวน 428 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.45 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์และประมวลข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์สถิติ ทางสังคมศาสตร์ SPSS ในการหาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 428 คน เป็นนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ จำนวนมากที่สุด 73 คน (ร้อยละ 17.06) รองลงมาเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ 70 คน (ร้อยละ 16.36) และคณะวิทยาศาสตร์ 62 คน (ร้อยละ 14.49) จำนวนน้อยที่สุดเป็นนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ 18 คน (ร้อยละ 4.21)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 360 คน (ร้อยละ 84.11) ซึ่งจำแนกเป็นระบบปกติ 188 คน (ร้อยละ 43.93) ระบบพิเศษ 172 คน (ร้อยละ 40.19) และนักศึกษาระดับปริญญาโท 68 คน (ร้อยละ 15.89) ซึ่งจำแนกเป็นระบบพิเศษ 48 คน (ร้อยละ 11.21) และระบบปกติ 20 คน (ร้อยละ 4.67)

นักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนมากที่สุดเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 62 คน (ร้อยละ 14.49) รองลงมา ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ 53 คน (ร้อยละ 12.38) และคณะเทคโนโลยี 49 คน (ร้อยละ 11.45) จำนวนน้อยที่สุดเป็นนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ 18 คน (ร้อยละ 4.21) ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโทเป็นนักศึกษาจาก 3 คณะ คือ คณะศึกษาศาสตร์ 38 คน (ร้อยละ 8.88) คณะมนุษยศาสตร์ 20 คน (ร้อยละ 4.67) และ คณะการบัญชี ทั้งหมด 10 คน (ร้อยละ 2.34)

ตอนที่ 2 สภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

2.1 วัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าประกอบการเรียน จำนวน 386 คน (ร้อยละ 90.19) รองลงมาใช้เพื่อติดตามข่าวสารและเพิ่มพูนความรู้จำนวน 318 คน (ร้อยละ 74.30) และ เพื่อทำรายงานจำนวน 288 คน (ร้อยละ 67.29) จำนวนน้อยที่สุดใช้เพื่อทำวิจัย 34 คน (ร้อยละ 7.94)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียน 326 และ 60 คน (ร้อยละ 90.56 และ 88.24) ตามลำดับ รองลงมาใช้เพื่อติดตามข่าวสารและเพิ่มพูนความรู้ 269 และ 49 คน (ร้อยละ 74.72 และ 72.06) ตามลำดับ และนักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้เพื่อทำรายงาน 253 คน (ร้อยละ 70.28) ส่วนปริญญาโทใช้เพื่อทำวิทยานิพนธ์ 36 คน (ร้อยละ 52.94) จำนวนน้อยที่สุดนักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้เพื่อทำโครงการ 106 คน (ร้อยละ 29.44) ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโทใช้เพื่อความเพลิดเพลิน 30 คน (ร้อยละ 44.12)

การที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียน ติดตามข่าวสารและเพิ่มพูนความรู้ และเพื่อทำรายงาน อาจเนื่องจากในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอนแนะนำให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อการอภิปรายในชั้นเรียนและกำหนดให้ทำรายงาน ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ยังใช้เพื่อทำวิทยานิพนธ์ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับมะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์ และอารยะ เสนาคูณ (2541) ซึ่งพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า และสอดคล้องกับประนอม นามขร (2542) ซึ่งพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อทำวิทยานิพนธ์ และยังสอดคล้องกับ Ping (1998) ซึ่งพบว่า นักศึกษาใช้เพื่อติดตามข่าวสารเพิ่มพูนความรู้

ดังนั้นจากสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการทำรายงาน และนักศึกษาระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมติฐาน

2.2 รูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศและความถี่ในการใช้

รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มี 3 รูปแบบ คือ สื่อตีพิมพ์ สื่อไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทุกคนใช้สื่อตีพิมพ์ (ร้อยละ 100.00) ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ 401 คน (ร้อยละ 93.69) และใช้สื่อไม่ตีพิมพ์ 382 คน (ร้อยละ 89.25)

การที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทจำนวนทุกคนใช้สื่อตีพิมพ์ รองลงมาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อไม่ตีพิมพ์ อาจเนื่องจากสื่อตีพิมพ์มีเนื้อหาที่เพิ่มพูนความรู้ใหม่ มีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย และสามารถนำมาประกอบการเรียนเป็นอย่างดี (อัมพร บันสี และคณะ, 2542) นอกจากนี้สื่อตีพิมพ์ใช้ได้ง่าย สะดวก และไม่ต้องมีอุปกรณ์ช่วยในการอ่าน (การค้นคว้าและเขียนรายงาน, 2540 : 21)

2.2.1 การใช้สื่อตีพิมพ์และความถี่ในการใช้

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ตำราจำนวน 419 คน (ร้อยละ 97.90) รองลงมาใช้หนังสืออ้างอิง 415 คน (ร้อยละ 96.96) และหนังสือทั่วไป 414 คน (ร้อยละ 96.73) จำนวนน้อยที่สุดใช้หนังสือสำหรับเด็ก 326 คน (ร้อยละ 76.17) รูปแบบที่ไม่มีมีการใช้มี 1 รูปแบบ ได้แก่ หนังสือตัวเขียน

ในด้านความถี่ในการใช้สื่อตีพิมพ์ พบว่า นักศึกษาจำนวนมากที่สุดใช้หนังสือทั่วไป 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 168 คน (ร้อยละ 40.58) ใช้ตำรา 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ และไม่แน่นอนจำนวนเท่ากัน 142 คน (ร้อยละ 33.89) ใช้หนังสือพิมพ์ทุกวัน จำนวน 157 คน (ร้อยละ 38.39) ส่วนสื่อตีพิมพ์รูปแบบอื่นใช้ไม่แน่นอน

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ใช้ตำราจำนวน 353 คน (ร้อยละ 98.06) รองลงมาใช้หนังสือทั่วไป 349 คน (ร้อยละ 96.94) และใช้หนังสืออ้างอิง 348 คน (ร้อยละ 96.67)

นักศึกษาระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้วิทยานิพนธ์และหนังสืออ้างอิงจำนวนเท่ากัน 67 คน (ร้อยละ 98.53) รองลงมาใช้ตำรา 66 คน (ร้อยละ 97.06) ใช้หนังสือทั่วไป หนังสือพิมพ์ และวารสารวิชาการจำนวนเท่ากัน 65 คน (ร้อยละ 95.59)

การที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ใช้ตำราอาจเนื่องจาก นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อประกอบการเรียน ซึ่งตำราเป็นสิ่งพิมพ์หลักในการศึกษาค้นคว้า เพราะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและตรงกับสาขาวิชาของผู้เรียนมากที่สุด (Wofford, 1967 : 79) ซึ่งสอดคล้องกับ รสิริ ธรรมประดิษฐ์ (2523) วนิดา จินตนา นรัตน์ (2523) และ สุพัตรา สิ้นชัยสุข (2540) ซึ่งพบว่า สื่อตีพิมพ์ที่นักศึกษาใช้มากที่สุดได้แก่ ตำรา ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้วิทยานิพนธ์ หนังสืออ้างอิง ตำรา หนังสือทั่วไป หนังสือพิมพ์ และวารสารวิชาการ อาจเนื่องจากในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษากำหนดให้มีการทำวิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระก่อนสำเร็จการศึกษา จึงต้องใช้สิ่งพิมพ์เหล่านี้ประกอบ (คู่มือและหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา 2542-2543, 2543 :47)

ดังนั้นจากสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กำหนดว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่ใช้ตำรา และ นักศึกษาระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้วารสารวิชาการ ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมติฐาน

2.2.2 การใช้สื่อไม่ตีพิมพ์และความถี่ในการใช้

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาพ จำนวน 357 คน (ร้อยละ 93.46) รองลงมาใช้แผนภูมิ 335 คน (ร้อยละ 87.70) และใช้เทปบันทึกเสียง 328 คน (ร้อยละ 85.86) จำนวนน้อยที่สุดใช้ไมโครฟิล์ม 286 คน (ร้อยละ 74.87)

ในด้านความถี่ในการใช้สื่อไม่ตีพิมพ์ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทจำนวนมากที่สุดใช้สื่อไม่ตีพิมพ์แต่ละรูปแบบไม่แน่นอน

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้ภาพ จำนวน 298 และ 61 คน (ร้อยละ 92.83 และ 96.72) ตามลำดับ รองลงมานักศึกษาปริญญาตรีใช้แผนภูมิ 280 คน (ร้อยละ 87.23) และใช้เทปบันทึกเสียง 273 คน (ร้อยละ 85.05) นักศึกษาปริญญาโทใช้แผนภูมิและเทปบันทึกเสียงจำนวนเท่ากัน 55 คน (ร้อยละ 90.16) จำนวนน้อยที่สุดนักศึกษานิเทศศาสตร์ใช้ไมโครฟิล์ม 248 (ร้อยละ 77.26) ส่วนนักศึกษานิเทศศาสตร์ใช้ ไมโครฟิล์มและไมโครฟิล์มจำนวนเท่ากัน 38 คน (ร้อยละ 62.30)

การที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาพ อาจเนื่องจาก ภาพเป็นวัสดุที่แสดงเนื้อหาให้เข้าใจเรื่องราวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในรูปแบบต่างๆ เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพเขียน ภาพพิมพ์ และมีประโยชน์มากที่สุด เช่น ภาพสถานที่สำคัญ ภาพบุคคลสำคัญ และ ภาพเหตุการณ์ต่างๆ เป็นต้น (สมาน ลอยฟ้า. 2529.; Eric and Keith, 1981 : 83-90)

2.2.3 การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และความถี่ในการใช้

นักศึกษานิเทศศาสตร์ใช้สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตจำนวน 389 คน (ร้อยละ 97.01) รองลงมาใช้แผ่นซีดีเพลง 352 คน (ร้อยละ 87.78) และใช้แผ่นซีดีภาพยนตร์ แผ่นซีดีโปรแกรม และแผ่นบันทึก ในจำนวนเท่ากัน 323 คน (ร้อยละ 80.55) จำนวนน้อยที่สุดใช้สื่อประสม 316 คน (ร้อยละ 87.23)

ในด้านความถี่ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาจำนวนมากที่สุดใช้สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตโดยมีความถี่ 1 ครั้งต่อเดือน จำนวน 140 คน (ร้อยละ 35.99) ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบอื่นใช้ไม่แน่นอน เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า นักศึกษานิเทศศาสตร์จำนวนมากที่สุด จำนวน 119 คน (ร้อยละ 36.17) และ นักศึกษานิเทศศาสตร์จำนวนมากที่สุด จำนวน 21 คน (ร้อยละ 35.00) ใช้สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตโดยมีความถี่ 1 ครั้งต่อเดือน ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบอื่นใช้ไม่แน่นอน

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษานิเทศศาสตร์และปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต จำนวน 329 และ 60 คน (ร้อยละ 97.34 และ 95.24) ตามลำดับ รองลงมาใช้แผ่นซีดีเพลง 294 และ 58 คน (ร้อยละ 86.98 และ 92.06) และ ในจำนวนเท่ากันนักศึกษานิเทศศาสตร์ใช้แผ่นซีดีภาพยนตร์และแผ่นบันทึก 268 คน (ร้อยละ 79.29) ส่วนนักศึกษานิเทศศาสตร์ใช้ฐานข้อมูลซีดีรวม 57 คน (ร้อยละ 90.48) นักศึกษานิเทศศาสตร์จำนวนน้อยที่สุดใช้ฐานข้อมูลซีดีรวม 316 คน (ร้อยละ 87.23) ส่วนนักศึกษานิเทศศาสตร์จำนวนน้อยที่สุดใช้สื่อประสม 53 คน (ร้อยละ 84.12)

การที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต อาจเนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมต่อกันไปทั่วโลก (Grauer and Gretchen, 1997) เป็นเครือข่ายเปิดและเข้าใช้เครือข่ายได้ตลอด 24 ชั่วโมง ผู้ใช้จึงสามารถเข้าถึงสารนิเทศต่างๆ ได้โดยสะดวก เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลแก่ผู้คนไปทั่วโลก (Manger, 1994 : 1) อินเทอร์เน็ตจึงเปรียบเสมือนห้องสมุดของโลกที่มีขนาดใหญ่ไพศาล เป็นแหล่งความรู้ที่มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังสามารถใช้เป็นสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว (พรจันทร์ ธนวัฒน์เสถียร และ กรภัทร์ สุทธิดารา, 2540 : 2-4) เนื้อหาของสารนิเทศที่มีในอินเทอร์เน็ตมีมากมายหลายด้าน ได้แก่ สังคม การเมือง ศาสนา การแพทย์ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ ธุรกิจ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การศึกษา เป็นต้น ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสอดคล้องกับมะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์ และอารยะ เสนาคูณ (2541) และ Ping ซึ่งพบว่า สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นักศึกษาใช้มากที่สุดได้แก่ สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต

3. ภาษาของทรัพยากรสารนิเทศที่ใช้

นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโททุกคนใช้ทรัพยากรสารนิเทศที่เป็นภาษาไทย (ร้อยละ 100.00) และนักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทใช้ภาษาอังกฤษ 172 และ 40 คน (ร้อยละ 47.78 และ 58.82) ตามลำดับ

การที่นักศึกษาทุกคนใช้ทรัพยากรสารนิเทศที่เป็นภาษาไทย อาจเนื่องจากนักศึกษามีความคุ้นเคย และมีทักษะในการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ จึงสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้รวดเร็ว ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโทต้องใช้หนังสือและวารสารวิชาการภาษาอังกฤษในการค้นคว้า

ดังนั้น จากสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กำหนดว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารนิเทศภาษาไทย และนักศึกษาระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารนิเทศภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมติฐาน

4. เนื้อหาของทรัพยากรสารนิเทศ

นักศึกษาใช้เนื้อหาหมวดใหญ่ 9 หมวด 2 ระดับ คือ ระดับปานกลางและน้อย ระดับปานกลางมี 3 หมวด ได้แก่ หมวดภาษา ($\bar{X}$ =2.98) หมวดสังคมศาสตร์ ($\bar{X}$ =2.57) และหมวดความรู้ทั่วไป ($\bar{X}$ =2.51) และระดับน้อยมี 6 หมวด ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ หมวดปรัชญา ฯ ($\bar{X}$ =2.34) หมวดวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ($\bar{X}$ =2.22) และ หมวดศิลปะ ฯ ($\bar{X}$ =2.21)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้เนื้อหาหมวดใหญ่ 2 ระดับ คือ ระดับปานกลางและน้อย ระดับปานกลางมี 2 หมวด ได้แก่ หมวดภาษา ($\bar{X}=2.94$) และหมวดสังคมศาสตร์ ($\bar{X}=2.54$) และระดับน้อยมี 7 หมวด ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ หมวดความรู้ทั่วไป ($\bar{X}=2.45$) หมวดปรัชญาฯ ($\bar{X}=2.33$) และหมวดศิลปะฯ ($\bar{X}=2.29$)

นักศึกษาระดับปริญญาโทใช้เนื้อหาหมวดใหญ่ 2 ระดับ คือ ระดับปานกลางและน้อย ระดับปานกลางมี 2 หมวด ได้แก่ หมวดความรู้ทั่วไป ($\bar{X}=2.76$) และหมวดสังคมศาสตร์ ($\bar{X}=2.73$) ระดับน้อยมี 7 หมวด ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ หมวดปรัชญาฯ ($\bar{X}=2.35$) หมวดวรรณคดี ($\bar{X}=2.31$) และหมวดประวัติศาสตร์ ($\bar{X}=2.02$)

การที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้เนื้อหาหมวดภาษาค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเนื่องจากภาษาเป็นเนื้อหาพื้นฐานตามหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งนักศึกษาระดับปริญญาตรีต้องเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 9 หน่วยกิตก่อนสำเร็จการศึกษา (คู่มือการศึกษาระดับปริญญาตรี 2543-2546, 2543 : 497) ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโทใช้หมวดความรู้ทั่วไปค่าเฉลี่ยสูงสุดอาจเนื่องจาก ลักษณะการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาต้องทำวิจัยก่อนสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ หมวดความรู้ทั่วไปยังมีเนื้อหาย่อยด้านการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางประกอบการศึกษาและการพัฒนางานวิจัยใหม่ๆ ต่อไป

5. แหล่งสารนิเทศที่ใช้

นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทใช้แหล่งสารนิเทศ 3 ประเภทกล่าวคือ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สารนิเทศภายในมหาวิทยาลัย 425 คน (ร้อยละ 99.30) แหล่งสารนิเทศบุคคล 379 คน (ร้อยละ 88.55) และแหล่งสารนิเทศภายนอกมหาวิทยาลัย 298 คน (ร้อยละ 69.63)

การที่นักศึกษาใช้แหล่งสารนิเทศภายในสถาบันมีจำนวนมากกว่าการใช้แหล่งสารนิเทศอื่นอาจเนื่องจาก นักศึกษาเกิดความคุ้นเคยและได้รับความสะดวกในการใช้บริการต่างๆ ตลอดจนทรัพยากรสารนิเทศที่ให้บริการมีความหลากหลายและตรงกับหลักสูตรการเรียนการสอน (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543 : 42) ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสอดคล้องกับ มนัส สายเสมา (2530) ซึ่งพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารนิเทศภายในสถาบัน คือ หอสมุดกลาง

ดังนั้น จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารนิเทศภายในสถาบัน ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมติฐาน

5.1 การใช้แหล่งสารนิเทศภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นักศึกษาใช้แหล่งสารนิเทศภายในมหาวิทยาลัย 12 แห่ง โดยส่วนใหญ่ใช้หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ จำนวน 400 คน (ร้อยละ 93.46) รองลงมาใช้สำนักคอมพิวเตอร์ 365 คน (ร้อยละ 88.28) และศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร 339 คน (ร้อยละ 79.21) จำนวนน้อยที่สุดใช้ศูนย์พัฒนาทรัพยากรเพื่อการเรียน 243 คน (ร้อยละ 56.78)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษาปริญญาตรีจำนวน 332 คน (ร้อยละ 88.28) และนักศึกษาปริญญาโททุกคน (ร้อยละ 100.00) ใช้หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ รองลงมานักศึกษาปริญญาตรีใช้สำนักคอมพิวเตอร์ และศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธรจำนวนเท่ากัน 280 คน (ร้อยละ 77.78) ส่วนนักศึกษาปริญญาโทใช้ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร 59 คน (ร้อยละ 86.76) และใช้สำนักคอมพิวเตอร์และสถาบันวิจัยรุกขเวชจำนวนเท่ากัน 54 คน (ร้อยละ 79.41) นักศึกษาปริญญาตรีจำนวนน้อยที่สุดใช้ศูนย์พัฒนาทรัพยากรเพื่อการเรียน 197 คน (ร้อยละ 54.72) ส่วนนักศึกษาปริญญาโทจำนวนน้อยที่สุด ใช้ศูนย์สารสนเทศด้านดนตรี 44 คน (ร้อยละ 64.71)

การที่นักศึกษาใช้หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มากกว่าใช้แหล่งสารนิเทศอื่นภายในมหาวิทยาลัย อาจเนื่องจาก สำนักวิทยบริการเป็นสถาบันหลักของมหาวิทยาลัยในการรวบรวมและให้บริการทรัพยากรสารนิเทศที่หลากหลายทั้งรูปแบบสื่อตีพิมพ์ สื่อไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (<http://www.library.msu.ac.th>)

5.2 การใช้แหล่งสารนิเทศภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นักศึกษาที่ใช้แหล่งสารนิเทศภายนอกมหาวิทยาลัย 16 แห่ง โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สถานีวิทยุจำนวน 264 คน (ร้อยละ 71.03) รองลงมาใช้หอสมุดกลาง สถาบันราชภัฏ 255 คน (ร้อยละ 59.58) และห้องสมุดประชาชน 249 คน (ร้อยละ 58.18) จำนวนน้อยที่สุดใช้ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด 219 คน (ร้อยละ 51.17)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่ใช้สถานีวิทยุ 231 คน (ร้อยละ 96.65) รองลงมาใช้หอสมุดกลาง สถาบันราชภัฏ 202 คน (ร้อยละ 84.52) และห้องสมุดประชาชน 201 คน (ร้อยละ 55.83) จำนวนน้อยที่สุดใช้หอกระจายข่าว 175 คน (ร้อยละ 48.61) ส่วนนักศึกษาปริญญาโทใช้หอสมุดกลาง สถาบันราชภัฏ 53 คน (ร้อยละ 89.83) รองลงมาใช้ห้องสมุดประชาชน 48 คน (ร้อยละ 70.59) และห้องสมุดเฉลิมราชกุมารี 46 คน (ร้อยละ 67.65) จำนวนน้อยที่สุดใช้หอสมุดกลาง วิทยาลัยอาชีวศึกษา 30 คน (ร้อยละ 44.12)

การที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ใช้สถานีวิทย์ อาจเนื่องจากสถานีวิทย์ เป็นแหล่งสารสนเทศที่ให้ความรู้และความบันเทิง เผยแพร่ข่าวสารทางราชการ และส่งเสริม ศิลปะและวัฒนธรรม นอกจากนี้ นักศึกษาสามารถรับฟังสารสนเทศผ่านรายการวิทยุแม้จะอยู่ใน สถานที่ต่างๆ ได้โดยสะดวก ตลอดจนสามารถรับฟังได้ขณะที่กำลังทำงาน ส่วนนักศึกษาระดับ ปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้หอสมุดกลาง สถาบันราชภัฏอาจเนื่องจาก หอสมุดกลาง สถาบันราชภัฏ เป็นแหล่งสารสนเทศที่ทำหน้าที่จัดหา รวบรวม ให้บริการสารสนเทศหลากหลาย เช่น บริการยืมคืน บริการหนังสือสำรอง บริการตอบคำถาม บริการรวบรวมบรรณานุกรม บริการวารสารและ หนังสือพิมพ์ บริการสืบค้นสารสนเทศซีดีรอม บริการอินเทอร์เน็ต บริการสืบค้นสารสนเทศด้วย คอมพิวเตอร์ (OPAC) บริการจดหมายเหตุด้านและสารสนเทศท้องถิ่น บริการสารบัญทันสมัย (Current Contents) และบริการฐานข้อมูล (ประภาพร ยูสม, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2544)

5.3 การใช้แหล่งสารสนเทศบุคคล

นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทใช้แหล่งสารสนเทศบุคคล 4 แหล่ง โดย นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้แหล่งทรัพยากรของตนเองจำนวน 366 คน (ร้อยละ 96.57) รองลงมาใช้ แหล่งทรัพยากรผู้อื่น 353 คน (ร้อยละ 93.14) ใช้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ 300 คน (ร้อยละ 79.16) จำนวนน้อยที่สุดใช้แหล่งข้อมูลจากพระภิกษุ 230 คน (ร้อยละ 60.69)

การที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศของตนเองอาจเนื่องจาก นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรเพื่อศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียน หรือเพื่อติดตาม ข่าวสารความรู้และปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ทำให้มีการรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ ที่เป็นของตนเองเพื่ออำนวยความสะดวกให้ได้มากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

นักศึกษาจำนวนตั้งแต่ 320-392 คนประสบปัญหาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ โดยนักศึกษาจำนวนมากที่สุด 392 คน ประสบปัญหาด้านรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศ และจำนวน 378 คน ประสบปัญหาด้านแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ เมื่อพิจารณาระดับของปัญหาที่ประสบโดย รวมมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ทั้งปัญหาด้านแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.17$) และ ปัญหาด้านรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 2.72$)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับ ปริญญาโทประสบปัญหาในระดับปานกลางทุกด้าน

3.1 ปัญหาด้านรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศ

3.1.1 ปัญหาด้านสื่อตีพิมพ์

นักศึกษาประสบปัญหาด้านสื่อตีพิมพ์ทั้งหมด 14 ปัญหา โดยประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาระดับมากมี 6 ปัญหา ได้แก่ หนังสือไม่ทันสมัย ($\bar{X}=3.89$) หนังสือใหม่มีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.81$) หนังสือเก่า ($\bar{X}=3.78$) ไม่มีหนังสือชื่อที่ต้องการ ($\bar{X}=3.70$) หนังสือทั่วไปมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.63$) ตำราภาษาไทยมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.55$) และปัญหาระดับปานกลางมี 8 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ หนังสือชำรุด ($\bar{X}=3.47$) หนังสืออ้างอิงไม่ทันสมัย ($\bar{X}=3.43$) และไม่มีวารสารภาษาไทยชื่อที่ต้องการ ($\bar{X}=3.38$)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาระดับมากมี 7 ปัญหา ได้แก่ หนังสือไม่ทันสมัย ($\bar{X}=3.90$) หนังสือเก่าและหนังสือใหม่มีจำนวนไม่เพียงพอค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=3.80$) ไม่มีหนังสือชื่อที่ต้องการ ($\bar{X}=3.70$) หนังสือทั่วไปมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.58$) ตำราภาษาไทยมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.53$) หนังสือชำรุด ($\bar{X}=3.51$) และปัญหาระดับปานกลางมี 7 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ หนังสืออ้างอิงไม่ทันสมัย ($\bar{X}=3.38$) ไม่มีวารสารภาษาไทยชื่อที่ต้องการ ($\bar{X}=3.37$) หนังสือพิมพ์มีจำนวนน้อยชื่อ ($\bar{X}=3.24$)

นักศึกษาระดับปริญญาโทประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาระดับมากมี 9 ปัญหา ได้แก่ หนังสือใหม่มีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.92$) หนังสือทั่วไปมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.88$) หนังสือไม่ทันสมัย ($\bar{X}=3.85$) ไม่มีหนังสือชื่อที่ต้องการ ($\bar{X}=3.73$) หนังสืออ้างอิงไม่ทันสมัย ($\bar{X}=3.67$) ตำราภาษาไทยมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.64$) หนังสือเก่า ($\bar{X}=3.62$) ตำราภาษาอังกฤษมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.53$) วารสารวิชาการภาษาไทยมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.52$) และปัญหาระดับปานกลางมี 5 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ วารสารภาษาอังกฤษมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.47$) ไม่มีวารสารภาษาไทยชื่อที่ต้องการ ($\bar{X}=3.42$) หนังสือพิมพ์มีจำนวนน้อยชื่อ ($\bar{X}=3.41$)

ปัญหาด้านสื่อตีพิมพ์ที่นักศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโทประสบระดับมากคือ ปัญหาเกี่ยวกับสภาพและจำนวนหนังสือ ได้แก่ หนังสือไม่ทันสมัย หนังสือมีจำนวนไม่เพียงพอ หนังสือชำรุด และไม่มีหนังสือที่ต้องการ เป็นต้น อาจเนื่องจาก นักศึกษาทุกคนมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อตีพิมพ์มากกว่าสื่อประเภทอื่น และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้รูปแบบตำรา หนังสืออ้างอิง และหนังสือทั่วไป นักศึกษาจึงประสบปัญหาดังกล่าว ส่วนปัญหาด้านวารสาร นักศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลางในด้านวารสารมีจำนวนไม่เพียงพอ และไม่มีวารสารชื่อที่ต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนนักศึกษาที่ใช้วารสารมีจำนวนน้อยกว่านักศึกษาที่ใช้หนังสือ

ดังนั้น จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคามประสบปัญหาในระดับมากในด้านจำนวนวารสารภาษาอังกฤษที่ต้องการใช้ ผลการวิจัยจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

3.1.2 ปัญหาด้านสื่อไม่ตีพิมพ์

นักศึกษาประสบปัญหาด้านสื่อไม่ตีพิมพ์ทั้งหมด 6 ปัญหา โดยประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาระดับมากมี 2 ปัญหา ได้แก่ โสตทัศนวัสดุบางประเภทมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.62$) และ โสตทัศนวัสดุมีเนื้อหาล้าสมัย ($\bar{X} = 3.53$) และปัญหาระดับปานกลางมี 4 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ ไม่ทราบวิธีใช้โสตทัศนวัสดุบางประเภท ($\bar{X} = 3.43$) โสตทัศนวัสดุมีเนื้อหาไม่ตรงตามต้องการ ($\bar{X} = 3.26$) และ โสตทัศนวัสดุชำรุด ($\bar{X} = 3.24$)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาระดับมากมี 2 ปัญหา ได้แก่ โสตทัศนวัสดุบางประเภทมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.64$) และ โสตทัศนวัสดุมีเนื้อหาล้าสมัย ($\bar{X} = 3.58$) และปัญหาระดับปานกลางมี 4 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ ไม่ทราบวิธีใช้โสตทัศนวัสดุบางประเภท ($\bar{X} = 3.47$) โสตทัศนวัสดุมีเนื้อหาไม่ตรงตามต้องการ ($\bar{X} = 3.26$) และ โสตทัศนวัสดุบางประเภทมีคุณภาพต่ำ ($\bar{X} = 3.24$)

นักศึกษาระดับปริญญาโทประสบปัญหาทุกปัญหาในระดับปานกลาง ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ โสตทัศนวัสดุบางประเภทมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.49$) โสตทัศนวัสดุมีเนื้อหาล้าสมัย ($\bar{X} = 3.28$) โสตทัศนวัสดุชำรุดและโสตทัศนวัสดุมีเนื้อหาไม่ตรงตามต้องการค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.27$)

ปัญหาด้านสื่อไม่ตีพิมพ์ที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทประสบคล้ายกัน คือ โสตทัศนวัสดุบางประเภทมีจำนวนไม่เพียงพอ และโสตทัศนวัสดุมีเนื้อหาล้าสมัย อาจเนื่องมาจาก หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ จัดหาสื่อไม่ตีพิมพ์มีจำนวนค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อรูปแบบ ดังจะเห็นได้จาก มีการจัดหาและบริการสื่อไม่ตีพิมพ์ทุกรูปแบบ ได้แก่ เทปบันทึกเสียง ภาพ ไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช สไลด์ วิดิทัศน์ ฟิล์มตริป ลูกโลก และแผนที่ โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้นเพียง 11,138 รายการ ในขณะที่จัดหาหนังสือภาษาไทยเพียงรูปแบบเดียว มีจำนวนถึง 135,676 เล่ม (คู่มือการศึกษาระดับปริญญาตรี 2543-2546, 2543 : 42)

3.1.3 ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษาประสบปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด 9 ปัญหา โดยประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาระดับมากมี 1 ปัญหา ได้แก่ การสืบค้นสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตใช้เวลานาน ($\bar{X} = 3.52$) และระดับปานกลางมี 8 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรกได้แก่ ฐานข้อมูลซีดีรอมมีจำนวนน้อย ($\bar{X} = 3.41$) ไม่ทราบวิธีค้นหาฐานข้อมูลซีดีรอม ($\bar{X} = 3.37$) ไม่สามารถสืบค้นฐานข้อมูลซีดีรอมด้วยตนเองและไม่ทราบแหล่งสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.33$)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาระดับมากมี 1 ปัญหา คือ การสืบค้นสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตใช้เวลานาน ($\bar{X} = 3.53$) และปัญหาระดับปานกลางมี 8 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ ฐานข้อมูลซีดีรอมมีจำนวนน้อย ($\bar{X} = 3.44$) ไม่ทราบวิธีสืบค้นฐานข้อมูลซีดีรอม ($\bar{X} = 3.38$) ไม่ทราบแหล่งสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.35$)

ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโทประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาระดับมากมี 3 ปัญหา ได้แก่ ฐานข้อมูลซีดีรอมมีจำนวนน้อย ($\bar{X} = 3.64$) ฐานข้อมูลซีดีรอมมีเนื้อหาไม่ตรงตามต้องการ ($\bar{X} = 3.55$) และการสืบค้นสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตใช้เวลานาน ($\bar{X} = 3.52$) ปัญหาระดับปานกลางมี 6 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ ไม่ทราบวิธีสืบค้นฐานข้อมูลซีดีรอมด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.47$) ไม่ทราบวิธีสืบค้นฐานข้อมูลซีดีรอม และไม่ทราบวิธีค้นหาสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.33$) และไม่สามารถค้นหาสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาตรงตามต้องการ ($\bar{X} = 3.30$)

ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทประสบในระดับมาก คือ ปัญหาเกี่ยวกับสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตและซีดีรอม โดยประสบปัญหาค้ำยกัน คือ การสืบค้นสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตใช้เวลานาน อาจเนื่องจาก ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในมหาวิทยาลัยที่มีความเร็วในการรับส่งข้อมูลได้เพียง 10/100 Mbps แม้จะเชื่อมโยงกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยใช้วงจรเช่าของการสื่อสารแห่งประเทศไทยด้วยความเร็ว 64 Kbps (รายงานประจำปี 2540 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2541 : 23) ทำให้การรับส่งข้อมูลทำได้ช้า นอกจากนี้ การที่นักศึกษาใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตพร้อมกันหลายๆ เครื่องจากสถานที่ต่างๆ เช่น จากสำนักคอมพิวเตอร์ และจากหอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ จะทำให้การรับส่งสัญญาณของเครือข่ายมหาวิทยาลัยหนาแน่นและการรับส่งข้อมูลล่าช้า

นักศึกษาปริญญาโทยังประสบปัญหาอื่น ได้แก่ ฐานข้อมูลมีจำนวนน้อย และมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ อาจเนื่องจาก ฐานข้อมูลเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมและสาระสังเขปของบทความจากวารสารวิชาการ หนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม และรายงานการวิจัย โดยผู้ใช้สามารถสั่งพิมพ์เนื้อหาและสืบค้นย้อนหลังได้โดยสะดวก (<http://www.activemedia.zed.com/au/multimedia/faq.htm>) ทำให้นักศึกษาปริญญาโทใช้ฐานข้อมูลในระดับมาก อย่างไรก็ตาม สำนักวิทยบริการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรวมให้บริการจำนวน 45 ชื่อ เป็นภาษาไทยจำนวน 8 ชื่อ และภาษาอังกฤษ 37 ชื่อ จึงอาจไม่ตรงกับความต้องการของนักศึกษา

3.2 ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศที่ใช้

3.2.1 แหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นักศึกษาประสบปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยทั้งหมด 18 ปัญหา โดยประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาระดับมากมี 8 ปัญหา ได้แก่ คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการค้นอินเทอร์เน็ตมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 4.05$) เครื่องคอมพิวเตอร์ขัดข้องบ่อย ($\bar{X} = 3.72$) เครือข่ายของมหาวิทยาลัยมีความเร็วต่ำ และไม่สามารถยืมโสตทัศนวัสดุบางประเภทได้ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.68$) ขาดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการใช้ ($\bar{X} = 3.64$) ไม่มีคำอธิบายการใช้ทรัพยากรสารสนเทศบางประเภท ($\bar{X} = 3.56$) จำนวนรายการทรัพยากรสารสนเทศที่ให้ยืมน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.55$) ไม่เข้าใจคำอธิบายการใช้ทรัพยากรสารสนเทศบางประเภท ($\bar{X} = 3.50$) และปัญหาระดับปานกลางมี 10 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ ระยะเวลาการให้ยืมน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.48$) ไม่ทราบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ($\bar{X} = 3.44$) ไม่ทราบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่มีในแหล่งต่างๆ ($\bar{X} = 3.39$)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีประสบปัญหา 3 ระดับ คือ ระดับมาก ปานกลางและน้อย ปัญหาระดับมากมี 8 ปัญหา ได้แก่ คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการค้นอินเทอร์เน็ตมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 4.05$) เครื่องคอมพิวเตอร์ขัดข้องบ่อย ($\bar{X} = 3.72$) ไม่สามารถยืมโสตทัศนวัสดุบางประเภทได้ ($\bar{X} = 3.69$) เครือข่ายของมหาวิทยาลัยมีความเร็วต่ำ ($\bar{X} = 3.67$) ขาดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการใช้ ($\bar{X} = 3.64$) ไม่มีคำอธิบายการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.57$) จำนวนรายการทรัพยากรสารสนเทศที่ให้ยืมน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.54$) และไม่เข้าใจคำอธิบายการใช้ทรัพยากรสารสนเทศบางประเภท ($\bar{X} = 3.51$) และปัญหาระดับปานกลาง 9 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ ไม่ทราบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ($\bar{X} = 3.47$) ระยะเวลาการให้ยืมน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.44$) ไม่ทราบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่มีในแหล่งต่างๆ ($\bar{X} = 3.42$) และปัญหาระดับน้อยมี 1 ปัญหา ได้แก่ ไม่เข้าใจวิธีค้นรายการออนไลน์ (OPAC) ($\bar{X} = 2.46$)

นักศึกษาระดับปริญญาโทประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาระดับมากมี 8 ปัญหา ได้แก่ คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการคั่นอินเทอร์เน็ตมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 4.05$) เครื่องคอมพิวเตอร์ช้าชงบ่อย ($\bar{X} = 3.72$) เครือข่ายของมหาวิทยาลัยมีความเร็วต่ำ ($\bar{X} = 3.70$) ขาดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการใช้ ($\bar{X} = 3.69$) ระยะเวลาการให้ยืมน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.68$) ไม่สามารถยืมโสตทัศนวัสดุบางประเภทได้ ($\bar{X} = 3.67$) จำนวนรายการทรัพยากรสารสนเทศที่ให้ยืมน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.60$) และไม่มีคำอธิบายการใช้ทรัพยากรสารสนเทศบางประเภท ($\bar{X} = 3.55$) และปัญหาระดับปานกลางมี 10 ปัญหา ซึ่งค่าเฉลี่ย 3 ค่าแรก ได้แก่ ไม่เข้าใจคำอธิบายวิธีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศบางประเภท ($\bar{X} = 3.44$) ไม่ทราบวิธีค้นฐานข้อมูลซีดีรอม ($\bar{X} = 3.30$) ไม่ทราบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ($\bar{X} = 3.29$)

ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาประสบในระดับมาก ได้แก่ จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการคั่นอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ คอมพิวเตอร์ช้าชงบ่อย เครือข่ายของมหาวิทยาลัยมีความเร็วต่ำ การยืมและระยะเวลาในการให้ยืม อาจเนื่องจากสภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ทำให้งบประมาณที่มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้รับถูกตัดทอนลงอย่างมาก ส่งผลให้การพัฒนาตามแผนของมหาวิทยาลัยเกิดการชะงักงัน และสำนักวิทยบริการ สถาบันบริการสารสนเทศหลักของมหาวิทยาลัยก็ได้รับการจัดสรรงบประมาณลดลงในปีพ.ศ. 2541 (รายงานประจำปี 2540 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2541 : 31) จึงทำให้การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ลดจำนวนลง

3.2.2 แหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นักศึกษาระดับปริญญาโทด้านแหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยทั้งหมด 6 ปัญหา โดยนักศึกษาระดับมากทุกปัญหาในระดับมาก ได้แก่ การติดต่อเข้าใช้บริการไม่สะดวก ($\bar{X} = 3.76$) แหล่งทรัพยากรสารสนเทศอยู่ไกล ($\bar{X} = 3.73$) ขาดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการใช้ ($\bar{X} = 3.68$) ไม่ทราบแหล่งทรัพยากรสารสนเทศและไม่ทราบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่มีในแหล่งต่างๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.66$) และไม่ทราบบริการที่มีในแหล่งสารสนเทศต่างๆ ($\bar{X} = 3.64$)

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีประสบทุกปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ไม่ทราบแหล่งสารสนเทศนอกมหาวิทยาลัยและการติดต่อเข้าใช้บริการไม่สะดวกค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.74$) ไม่ทราบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่มีในแหล่งต่างๆ ($\bar{X} = 3.71$) แหล่งสารสนเทศอยู่ไกล ($\bar{X} = 3.70$) ไม่ทราบบริการที่มีในแหล่งสารสนเทศต่างๆ ($\bar{X} = 3.66$) และขาดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการใช้ ($\bar{X} = 3.60$)

นักศึกษาระดับปริญญาโทประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับมากและปานกลาง ปัญหาในระดับมากมี 4 ปัญหา ได้แก่ การติดต่อเข้าใช้บริการไม่สะดวก ($\bar{X} = 3.88$) ขาดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการใช้ ($\bar{X} = 3.85$) และแหล่งสารนิเทศอยู่ไกล ($\bar{X} = 3.83$) และไม่ทราบบริการที่มีในแหล่งสารนิเทศต่างๆ ($\bar{X} = 3.51$) และปัญหาในระดับปานกลางมี 2 ปัญหา ได้แก่ ไม่ทราบชื่อทรัพยากรสารนิเทศที่มีในแหล่งต่างๆ ($\bar{X} = 3.40$) ไม่ทราบแหล่งทรัพยากรสารนิเทศนอกมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.25$)

ปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศภายนอกมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทประสบในระดับมากคล้ายกัน ได้แก่ การติดต่อใช้บริการไม่สะดวก อาจเนื่องจากเป็นแหล่งสารนิเทศที่ตั้งอยู่ภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทำให้การเดินทางไปไม่สะดวก และบางแห่งอาจต้องทำหนังสือถึงหน่วยงานก่อนเข้าใช้บริการ (ข้อมูลสถิติสำคัญของจังหวัดมหาสารคาม, 2543) ทำให้เกิดความยุ่งยากในการเข้าใช้

สรุปการพิสูจน์สมมติฐาน

จากสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารนิเทศเพื่อการทำรายงาน ใช้ตำรา และใช้ทรัพยากรสารนิเทศภาษาไทย ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารนิเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ใช้วารสารวิชาการ และใช้ทรัพยากรสารนิเทศภาษาอังกฤษ

ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมติฐาน

2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารนิเทศภายในสถาบันและประสบปัญหาในระดับมากในด้านจำนวนวารสารภาษาอังกฤษที่ต้องการใช้ ผลการวิจัยมีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ดังนี้

ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารนิเทศภายในสถาบัน แต่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีประสบปัญหาในระดับมากในด้านจำนวนวารสารภาษาอังกฤษที่ต้องการใช้ โดยผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีประสบปัญหาในระดับปานกลางในด้านจำนวนวารสารภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอแนะสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และแหล่งสารสนเทศภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคามต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับการใช้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังต่อไปนี้

1. ด้านแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ

จัดหาสื่อตีพิมพ์ สื่อไมตีพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีจำนวนเพียงพอ รวมทั้งจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อให้บริการค้นอินเทอร์เน็ตอย่างเพียงพอ ดูแลและปรับปรุงเครื่องคอมพิวเตอร์ให้อยู่ในสภาพดี และพัฒนาระบบเครือข่ายให้มีความเร็วในการส่งสัญญาณเพิ่มขึ้น มีคำอธิบายการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และควรจัดกิจกรรมแนะนำสารสนเทศพิเศษ เช่น หนังสือตัวเขียน เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นคุณค่าและประโยชน์หนังสือตัวเขียนสามารถอนุรักษ์เพื่อให้คนรุ่นหลังได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. ด้านรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศ

ควรซ่อมแซมและบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศที่มีสภาพชำรุด

3. ด้านเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ

ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาทันสมัย สอดคล้องกับสาขาวิชา

4. ติดต่oprะสานงานกับแหล่งสารสนเทศภายนอก เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่าง

หน่วยงานบริการแหล่งสารสนเทศภายนอก และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการใช้บริการแหล่งสารสนเทศอื่นๆ

แนวทางการทำวิจัย

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานของแหล่งสารสนเทศภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นแนวทางสร้างความร่วมมือระหว่างแหล่งสารสนเทศ

2. เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีการจัดการศึกษาใน 2 วิทยาเขตคือ วิทยาเขตนครพนม และศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี จึงควรศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาเฉพาะวิทยาเขต เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนางานทรัพยากรสารสนเทศในแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคามต่อไป